

Interpellation, till Meit Fohlin

Hur säkrar vi ett offensivt klimatarbete i Region Gotland?

Vänsterpartiet har vid flera tillfällen genom åren motionerat till fullmäktige och att öka takten i klimatarbetet i Region Gotland. 2018 bifölls vår motion om bland annat koldioxidbudget för Gotland. 2020 bifölls vår budget om att erkänna att klimatnödläge råder och agera enligt detta. Tillsammans med många andra partier har vi under flera år arbetat för att Gotland ska ligga i framkant i klimatomställningen. Mycket har också hänt på grund av detta gemensamma engagemang. Trots det går utvecklingen för långsamt och är mycket svår, för både medborgare och politiska partier, att följa.

Fler av de största klimatpåverkande frågorna har Region Gotland och dess politiker inte mycket liten eller ingen rådighet över. Vi har, i Heidelberg materials verksamhet i Slite, ett av landets absolut största utsläppare. 4% av de totala nationella utsläppen är den siffra som ofta förekommer. Utsläppen från färjetrafiken är också mycket stora och ansvaret för att finansiera och ställa krav på omställningen av färjetrafiken åligger idag staten. Dessa två stora utsläppskällor kommer inte att ställa om sig själva utan det kräver att regeringen agerar. I nuläget finns inget som tyder på att den sittande regeringen tänker göra det.

Regeringen står just nu också för beslut som agerar stoppkloss för den energiomställning som så väl behövs. De omfattande planer på vindkraftsutbyggnad i havet runt Gotland har stoppats med hänvisning till Försvarsmakten och de enda alternativ som hittills presenterats är att det nu ska bli möjligt att bebygga Gotlands kust med kärnkraft. För min del känns det mer som ett hot än en lösning på behovet av förnyelsebar energi.

När den nationella regeringen nu agerar helt emot den riktning vi på Gotland gemensamt valt i vår regionala utvecklingsstrategi (RUS - Vårt Gotland 2040) blir det ännu viktigare att det lokala klimatarbetet genomförs med kraft och att medborgarna har möjlighet att vara delaktiga.

Medborgarnas medverkan i Region Gotlands klimatarbete är viktigt av många skäl. Ett är att det finns oerhört mycket kunskap och initiativkraft hos medborgarna som behöver tas tillvara och uppmuntras. Ett annat är att medborgarna behöver veta mer om vad som fungerar bra och vad som behöver förbättras för att kunna ställa oss politiker och myndigheter till svars. Ett tredje skäl är att vi alla behöver bidra till

klimatemställningen och för att vara villig att ändra beteenden eller göra förändringar så behöver man känna att man inte är ensam om att anstränga sig. Om de som kan påverka i det stora visar att de gör det, så är jag mer benägen att förändra även i det lilla.

Därför är det oroande att klimatområdet fortfarande ofta känns som en udda fågel i Region Gotlands organisation. Vid flera tillfällen har regionfullmäktige avsatt pengar för att förstärka det interna hållbarhetsarbetet och tyvärr sett att pengarna inte fullt ut används eller att de prioriteras bort när verksamheten tvingats spara. Det har också hänt att man inte kommer till skott att anställa.

I andra fall är det i stället så att mycket händer (som i tekniska nämndens ansvarsområde) men att detta arbete sällan syns, varken för regionfullmäktige eller medborgarna.

När en koldioxidbudget togs fram för ett antal år sedan visade den att Gotlands utsläpp måste minska med ca 15% per år för att vi ska klara vår del av Parisavtalet. I en artikel på sighten Newsworthy i april 2024 kan man läsa att Klimatkollen då bedömde att Gotland i stället skulle behöva minska sina utsläpp med 30% årligen för att hålla sin koldioxidbudget.

[Newsworthy | Ny beräkning: Gotlands koldioxidbudget slut om tre år – men utsläppsutrymmet kan vara större](#)

I artikeln framgår i och för sig att det går att räkna på olika sätt och att andra beräkningsmodeller skulle ge bättre utslag för Gotland.

När vi fick vår motion om koldioxidbudget i regionfullmäktige 2019 bifallen hade vi förstås förväntat oss att detta vid det här laget var något varje ledamot i fullmäktige skulle ha god insyn i. Så är dock inte fallet. Rapporter om hur vi ligger till gentemot koldioxidbudgeten och vilka åtgärder som planeras av den anledningen har lyst med sin frånvaro.

När vi fick vår motion om klimatnödläge bifallen 2020 ingick också ett uppdrag att arbeta med medborgarnas insyn och en större folkbildningskampanj kring klimatemställning. Vi hade förväntat oss att medborgarna vid det här laget skulle känna sig både informerade och ha inflytande i frågan. Min bild är att så inte är fallet. Det baserar jag bland annat på det medborgarförslag om klimatrådslag som behandlades tidigare i år men också på samtal med engagerade gotlänningar.

Nu har Gotland gått in i nätverket Viable cities och skrivit under ett klimatkontrakt som har till syfte att komma vidare med just de här frågorna. Klimatneutrala Gotland

har stor potential. Projektledare är tillsatta både inom Region Gotland och från näringslivet. Stöd finns från flera statliga myndigheter och utbyte mellan kommuner kan bygga gemensam kunskap. Metoden bygger på samverkan och ska leda till omställning i samhället som helhet. Men det är ett projekt som löper på tre år, en projektorganisation vid sidan av kärnverksamhetens styrning, i och för sig med uppdrag att påverka helheten, men ändå.

Mina frågor:

- Hur ska detta mycket lovande projekt kunna gå från att vara ett projekt till att genomsyra hela Region Gotlands verksamhet, styrning och drifts- och investeringsbudgetprocess?
- Hur ska fullmäktige och gotlänningar kunna följa vilka steg som tas i praktiken för att uppnå våra klimatmål?
- När kommer transparent klimatuppföljning gentemot koldioxidbudget för Gotland och Parisavtalet genomföras kontinuerligt?
- Anser du att Region Gotland agerat i enlighet med det klimatnödläge som råder sedan fullmäktiges erkännande 2020?

Saga Carlgren

Vänsterpartiet Gotland